

MỘT SỐ KIẾN GIẢI VỀ QUY HOẠCH PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC THỦ ĐÔ THỜI KÌ MỚI

• PGS.TS ĐẶNG QUỐC BẢO

Học viện Quản lý Giáo dục

• ThS. NGUYỄN MINH HẢI

Ủy ban Nhân dân TP. Hà Nội

Thủ đô Hà Nội sắp bước vào thiên niên kỉ thứ 2 trong tiến trình phát triển của mình, lại cũng đang tiến đến năm thứ 4 kể từ ngày được mở rộng. Một qui hoạch phát triển giáo dục của thời kì mới đang được khởi thảo. Chúng tôi mạnh dạn nêu lên một số kiến giải cho chủ đề này với mong mỗi góp vào sự khởi thảo để thủ đô có qui hoạch giáo dục xác định việc đúng để làm (To do right things) và sẽ làm đúng việc đã chọn (To do things right).

1. Những con số cần tham khảo

a/ Mức phấn đấu của giáo dục thời kì 2011 - 2015 (Theo Dự thảo báo cáo chính trị Đại hội lần thứ XV của Đảng bộ Tp Hà Nội).

- 90% thanh niên trong độ tuổi có trình độ trung học phổ thông hoặc tương đương.

- 60% người lao động được tiếp nhận một trình độ đào tạo nhất định

- Nâng lên đáng kể chỉ số phát triển con người HDI của Hà Nội mở rộng

b/ Báo cáo phát triển con người (HDR) năm 2006 cho biết mức phát triển về HDI của Hà Nội (khi chưa mở rộng) và Hà Tây cũ như sau:

	HDI 2004	Xếp hạng trên 64 tỉnh thành
Hà Nội (chưa mở rộng)	0,824	2/64
Hà Tây (cũ)	0,706	29/64

c/ Bằng phép ngoại suy có thể xác định HDI Hà Nội mở rộng năm 2010 có thể ở mức từ 0,79 đến 0,80.

Mong là đến năm 2015 Hà Nội mở rộng sẽ có mức HDI như mức Hà Nội cũ đã đạt được khi chưa mở rộng hoặc cao hơn với các chỉ số chi tiết như sau:

Tuổi thọ: 76,2 năm

Biết chữ của người lớn : 97,9%

Tỉ lệ đi học 6-24 tuổi : 82,7%

GDP bình quân sức mua :

6.294USD

Chỉ số tuổi thọ : 0,85

Chỉ số giáo dục : 0,93

Chỉ số kinh tế : 0,69

HDI tổng hợp : 0,824

(Mức này sẽ tương đương như mức của Malaxia năm 2007).

2. Quan điểm chung cần quán triệt trong qui hoạch giáo dục

a/ Giáo dục thủ đô đảm đương được sứ mệnh "Quốc sách hàng đầu" thúc đẩy thủ đô tiến tới "xã hội học tập" để mọi người dân đặc biệt thế hệ trẻ được "giáo dục thường xuyên, đào tạo liên tục, học tập suốt đời".

b/ Giáo dục thủ đô thực hiện tốt mục tiêu giáo dục cho mọi người (EFA - Education for all) và huy động sức mạnh của xã hội cho phát triển giáo dục (AFE - All for Education), làm cho hai chiều EFA và AFE phát triển tương đẳng nhau EFA ~ AFE.

c/ Giáo dục thủ đô phấn đấu thực hiện tốt điều mong mỏi của Bác Hồ : mỗi gia đình là một "gia đình học hiệu" mỗi công dân là một "tiểu giáo viên"^{1/}

d/ Giáo dục thủ đô thực hiện sự kết hợp và bổ xung lẫn nhau theo ba phương thức: giáo dục chính quy (formal education), giáo dục bán chính quy (nonformal education) và giáo dục không chính quy (informal education) theo năm phân hệ.

- Giáo dục mầm non

- Giáo dục phổ thông

- Giáo dục nghề nghiệp kĩ thuật

^{1/} Bác Hồ đã nói ý này từ năm 1947, xem Hồ Chí Minh toàn tập, tập 5, tr 67.

- Giáo dục cao đẳng đại học
- Giáo dục thường xuyên

trên địa bàn không ngừng mở rộng, phát triển hài hoà đồng bộ với nhau.

e/ Giáo dục thủ đô xây dựng mạng lưới các nhà trường gắn bó với nhau để mỗi nhà trường là vàng trán của cộng đồng (theo sứ mệnh đặc thù) và thúc đẩy cộng đồng là trái tim của nhà trường.

3. Những mô hình phát triển cần được hiện thực

Quan điểm nêu ở phần 2 cần được hiện thực theo 3 mô hình có tính chủ đạo như sau:

- Mô hình nhân cách học sinh thủ đô
- Mô hình nhà trường thủ đô

- Mô hình hệ thống giáo dục quốc dân trên địa bàn thủ đô

3.1. Mô hình nhân cách học sinh thủ đô

Học sinh thủ đô trong bối cảnh mới là những con người biết nuôi dưỡng, biết phát triển tố chất người Hà Nội: Thanh lịch & Văn minh:

Thanh lịch biểu thị cho sự thanh cao và lịch lãm, văn minh biểu thị cho sự đẹp đẽ và sáng láng, biết cập nhật các giá trị tiên bộ kĩ thuật của thời đại.

Đặc trưng “Thanh lịch” phát triển hài hoà với “Văn minh” tạo nên động thái đồng bộ của hai khía cạnh thông minh trong mỗi con người: thông minh trái tim (EQ - Xúc cảm) và thông minh bộ óc (IQ - Trí tuệ) Tố chất “Thanh lịch & Văn minh” là sự đảm bảo để mỗi người học ngay khi còn ngồi trên ghế nhà trường và sau này khi vào cuộc đời lao động luôn luôn hành xử theo 12 điều Bác Hồ đã căn dặn:

Sống - Thiện (trong mọi hoàn cảnh)
 Sống - Hiếu - Trung (với gia đình, với đất nước)
 Sống - Nhân - Trí - Dũng (với đời sống cộng đồng)
 Sống - Cần - Kiệm - Liêm - Chính, Tinh, Nghĩa (trong tu thân - xử thế - dưỡng sinh)

Tố chất thanh lịch & văn minh kích thích thể hệ trẻ thủ đô rèn luyện trong cuộc đời sự tài hoa, nghĩa hiệp, bèn chí, chững mực.

3.2. Mô hình nhà trường thủ đô

Trong tiến trình phát triển theo chiều dài lịch sử 1000 năm tuổi, Hà Nội đã có các mô hình nhà trường để lại các dấu ấn khó quên cho lịch sử giáo dục đất nước.

Thời cựu học có “Quốc tử giám”

Thời tân học có “Trường Bưởi”

Trong thời kì nhà trường xã hội chủ nghĩa có các điển hình: Trường Dịch Vọng (cấp 1), trường Cao Bá Quát (cấp 3), trường Liên Hà (cấp 3), trường Trưng Vương (THCS), trường Amstecdam (Trung học phổ thông), Trung tâm giáo dục thường xuyên Nguyễn Văn Tố, Trường vừa học vừa làm Đống Đa, Trường vừa học vừa làm Ba Đình, Trường Đinh Tiên Hoàng (THPT ngoài công lập).

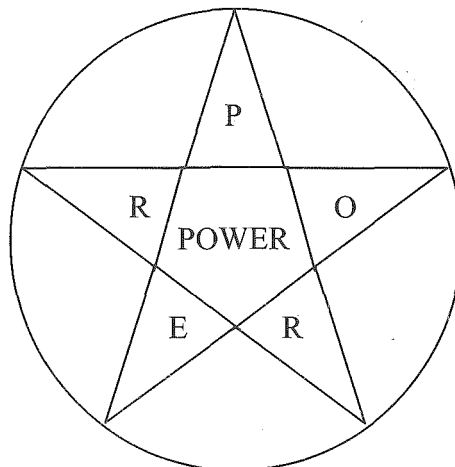
Mỗi điển hình trên từng mang một vẻ tạo nên tính đặc trưng của nhà trường thủ đô thực hiện được các thông điệp:

Nhà trường “Kỷ cương - Tình thương - Trách nhiệm”.

Nhà trường “Kỷ cương nghiêm - Chất lượng thực - Hiệu quả cao”.

Nhà trường mà người học có quyết tâm: “Lập chí - Lập thân - Lập nghiệp”.

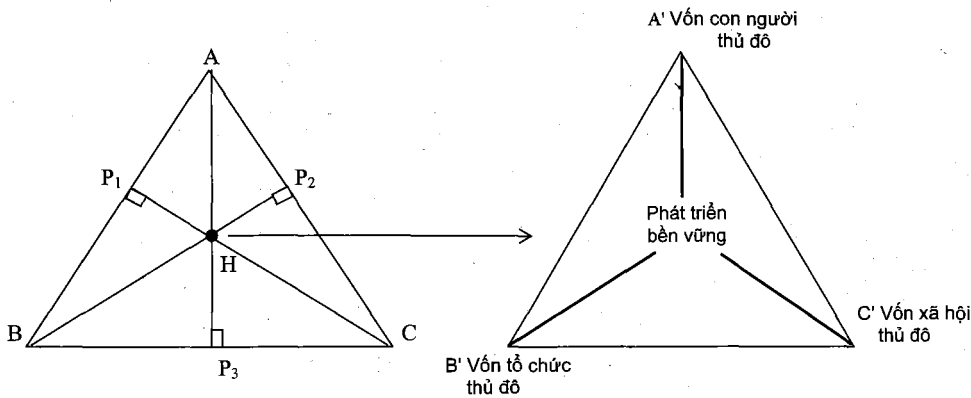
Trong bước phát triển hiện nay đi vào nền kinh tế tri thức các nhà trường thủ đô phần

đầu thực hiện mô hình nhà trường nối tiếp được truyền thống đẹp và quán triệt tinh thần sự phạm dân chủ hợp tác, ở đó “Trò học tốt - Thầy dạy tốt - Người quản lí chỉ đạo tốt sự hợp tác của thầy - trò”.

Mỗi trường học thủ đô tạo nên môi trường học tập để người học có xúc cảm “Mỗi ngày đi học là một ngày vui”, có ý chí học tập theo tinh thần sáu mọi:

- Học mọi nơi
- Học mọi lúc
- Học mọi vấn đề
- Học mọi người
- Học trong mọi hoàn cảnh

- Học bằng mọi cách”,
có nghị lực học tập theo công thức

POWER (sức mạnh).

- P: Planning - Tự kế hoạch hoá việc học
- O: Organizing - Tự tổ chức việc học
- W: Working - Biết làm việc hiện thực được kế hoạch vạch ra
- E: Evaluating - Tự đánh giá sự tiến bộ của bản thân
- R: Rethink - Tự xây dựng nhận thức mới

3.3. Mô hình hệ thống giáo dục quốc dân trên địa bàn thủ đô

Các nhà trường trong hệ thống giáo dục quốc dân trên địa bàn thủ đô của bối cảnh mới cả 5 ngành học thực hiện sự gắn kết với nhau thành ra nền tảng cho sự chiến lược văn hoá và động lực mạnh cho phát triển kinh tế.

Có thể hình dung mạng lưới này bao quát 3 phạm trù P.

“P₁”: *Phát triển*. Xây dựng được hệ nhà trường chất lượng cao, nhà trường thông tuệ (Smart school) đào tạo nhân tài, hiền tài cho thủ đô, đất nước.

“P₂”: *Phổ cập*. Xây dựng được hệ nhà trường thực hiện tốt mục tiêu thiên niên kỉ (MDG_s) mà nước ta đã cam kết thực hiện với Liên hiệp quốc, đảm bảo cho công dân thủ đô, ai cũng được học hành, nâng cao năng lực theo hoàn cảnh của mình.

“P₃”: *Phục vụ*. Xây dựng được các thiết chế giáo dục - nhà trường đáp ứng nhu cầu học tập đa dạng của các tầng lớp nhân dân trong điều kiện kinh tế thị trường đi vào hội nhập: từ những trường có yếu tố nước ngoài đến các dịch vụ giáo dục đa dạng khi đất nước đã vào

WTO mà nước ta chấp nhận các cam kết theo GATS.

Có thể hình dung “3 phạm trù P” của mạng lưới các nhà trường trên địa bàn thủ đô cấu thành tam giác ABC.

- P₁: biểu thị cho cạnh AB
- P₂: biểu thị cho cạnh AC
- P₃: biểu thị cho cạnh BC

Tác động của quản lí giáo dục làm cho tam giác này có giao điểm 3 đường cao (trục tâm H) luôn luôn rơi vào bên trong tam giác chứ không rơi lên một đỉnh hay rơi ra ngoài tam giác.

“H” thực sự là điểm tựa cho kinh tế - xã hội, văn hoá - chính trị của thủ đô phát triển rực rỡ để cả ba nguồn vốn: vốn con người, vốn tổ chức, vốn xã hội cùng được gia tăng đồng bộ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1/ Các dự thảo về quy hoạch giáo dục thủ đô do Viện Nghiên cứu Quản lí Giáo dục - Học viện Quản lí Giáo dục soạn thảo.
- 2/ Viện Khoa học Xã hội, Báo cáo Phát triển Con người Việt Nam năm 2006. NXB Chính trị Quốc gia Hà Nội, 2006.

SUMMARY

In the new development phase a master plan for Hanoi education is very important, especially after the geographical and demographic expansion of Hanoi. Based on the education data and basic principles the author proposes some educational models: model for students' personality, model of school in Hanoi, system model for education in the capital.